

Er nyutdannede tannlegers rettssikkerhet truet?

Under overskriften «NTF er bekymret for nyutdannede tannlegers rettssikkerhet» har NTFs sekretariat en lengre artikkel i NTFs Tidende nr. 2, 2016 s. 158–160. Artikkelen er så tendensios og subjektiv at den krever et motsvar.

Manglende faglig dyktighet – konkret vurdering

Hordaland fylkeskommune ansatte i september 2013 en nyutdannet tannlege med eksamen fra det polske universitetet Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecine. Utdanningen gir ikke grunnlag for norsk autorisasjon, men søkeren hadde fått midlertidig lisens fra Statens autorisasjonskontor for helsepersonell (SAK). Ansettelse ble gjort med en avtalt prøvetid på seks måneder.

Den prøvetidsansatte tannlegen ble oppsagt i prøvetiden.

Hordaland fylkeskommune fant at den prøvetidsansatte manglet den faglige dyktighet som var nødvendig. Dette var basert på en konkret faglig vurdering foretatt av en meget erfaren klinikkjef med nærmere 30 års klinisk erfaring. De faglige vurderingene ble forut for oppsigelsen forelagt for både overtannlegen i distriktet og fylkestannlegen som begge tiltrådte vurderingene.

Det følger av arbeidsmiljølovens § 15–6 at oppsigelse av arbeidstaker ansatt på prøvetid må begrunnes i «*arbeidstakerens tilpasning til arbeidet, faglige dyktighet eller pålitelighet*». Det er fastslått gjennom flere høyesterettsavgjørelser at terskelen for oppsigelse i prøvetid er – ikke helt ubetydelig – lavere enn det som ellers gjelder.

Enstemmige rettsavgjørelser

Den oppsagte prøvetidsansatte tannlegen reiste sak for domstolene for å få kjent oppsigelsen ugyldig. Han tapte imidlertid fullstendig i både tingrett og

lagmannsrett. I begge instanser var dommene enstemmige, dvs. at også de arbeidslivskyndige meddommere oppnevnt av arbeidstakerorganisasjonene var enige i at oppsigelsen var gyldig. Den oppsagte tannlegen ble også dømt til å erstatte arbeidsgivers saksomkostninger fullt ut for både tingrett og lagmannsrett. Saken ble anket til Høyesterett. Den oppsagte lisenstannlegen argumenterte i anken til Høyesterett tungt for at saken hadde stor prinsipiell betydning for alle utenlandske tannlegestudenter og norske studenter i utlandet og deres rettsstilling i arbeidslivet som «*lisenstannleger uten autorisasjon*». Dette var argumenter som falt på steingrunn og Høyesterett avviste anken med den begrunnelse at den ikke hadde noen prinsipiell betydning utenfor den foreliggende sak og at det heller ikke var andre grunner til at saken ble behandlet av Høyesterett.

Tannlegeforeningens sekretariat har i sin redegjørelse fremsatt en rekke påstander som er bestridt av arbeidsgiver. De samme påstandene var gjenstand for omfattende bevisførsel i retten. NTFs sekretariat var imidlertid ikke selv til stede i noen av rettsakene. Fremstillingen fremstår derfor først og fremst som en uforståelig repetisjon av argumentasjon som er grundig tilbakevist av samtlige tre rettsinstanser som har behandlet saken.

For å gi et riktig og fullstendig bilde av hva saken handlet om og hva som var grunnlaget for domstolenes vurderinger kan det derfor være fornuftig å ta utgangspunkt i det hendelsesforløp som domstolene selv fant bevist.

Gulating lagmannsrett konkluderte på grunnlag av flere dagers bevisførsel med at retten fant det «*klart sannsynliggjort at oppsigelsen er begrunnet i manglende faglig dyktighet...* Oppsigelsen er utvilsomt begrunnet i forhold som prøvetiden tar sikte på å avklare». Konkret ble det lagt til grunn at den

prøvetidsansatte tannlegen hadde store mangler i sin håndverksmessige kompetanse, mangelfull fingerferdighet, hull i teoretisk kunnskap, manglende kompetanse til å stille diagnoser samt manglende evne til å dokumentere både registrering og utført behandling i journal.

Lagmannsretten sa seg for øvrig enig med de vurderinger Bergen tingrett hadde foretatt. I tingrettens dom fremgår det blant annet at «*retten finner det også klart sannsynliggjort at årsaken til oppsigelsen ikke skyldes ressursmessige hensyn. I denne saken ble det nettopp satt av ressurser til veiledning og veiledning ble gjennomført*». Det er derfor direkte feilaktig når NTF hevder at arbeidsgiver ikke oppfylte sin veilednings- og opplæringsplikt. Påstanden om at utfallet av saken skyldes høye omsetningskrav og høyt arbeidspress for alle på klinikken er fullstendig grunnløs og klart tilbakevist av domstolene.

Partene var uenige på en rekke punkter i saken og på flere punkter stod ord mot ord. I denne forbindelse kan det være grunn til å nevne at retten uttrykkelig bemerket at den «*..heller ikke [fant] saksøkers forklaring om manglende veiledning ved X tannklinikk troverdig*». Realiteten er derfor at lisenstannlegen rett og slett ikke er blitt trodd på sentrale tvistepunkter.

Det er for øvrig grovt misvisende når NTF opplyser at dommen åpner for at en arbeidsgiver kan si opp en arbeidstaker uten krav til skriftlig dokumentasjon. For det første er det mange eksempler på oppsigelser hvor det ikke foreligger skriftlig dokumentasjon. Norske domstoler har fri bevisvurdering og i mange saker vil det bare foreligge vitneobservasjoner som kan bekreftes gjennom muntlige forklaringer i retten. I denne saken forelå det imidlertid en omfattende dokumentasjon i form av journaler, røntgenbilder og andre

skriftlige nedtegnelser. Dette materialet var en del av domstolens avgjørelsesgrunnlag. Dette var fullt leselig og *masterkopiene* ble sågar oversendt til arbeidstakers advokat slik at han kunne gjennomgå og vurdere disse sammen med sin part og sakkyndige vitner.

NTF påpeker at det ikke foreligger klager eller bekymringsmeldinger til tilsynsmyndighetene fra pasienter eller andre. Det er korrekt, men det antas at NTF ikke med dette mener å antyde at terskelen for oppsigelse i prøvetid på grunn av manglene faglig dyktighet er sammenfallende med at det må foreligge klage eller innrapportering til Helsestilsynet.

I NTFs artikkel påstås det feilaktig at domstolene «*har sett bort fra vitneforklaringer fra andre tannleger*». Det faktiske forhold er imidlertid at både tingretten og lagmannsretten vurderte forklaringene uten at de fant grunnlag for å legge vekt på innholdet i forklaringsene. Når det gjelder NTFs egen utdanningssjef som avga forklaring uttalte tingretten at gjennomgangen han foretok «*var av mer overfladisk karakter*», han hadde ikke «*fullstendig oversikt over situasjonen slik [klinikksjefen] har*». Retten fant derfor ikke grunnlag for å bygge på hans forklaring. Lagmannsretten sluttet seg til denne vurdering. Etter å ha hørt vitneførselen i retten er dette en konklusjon som ikke kom overraskende på arbeidsgiver.

Tannlegeutdanning uten reell klinisk praksis

At den oppsagte lisenstannlegen hadde store mangler i sine tannlegefaglige ferdigheter fremstår ikke så overraskende på bakgrunn av det han selv opplyste under saksforberedelsen. I stevningen ble det f.eks. opplyst at det polske studiet ikke inneholder tilstrekkelig praktisk trening – og den praksis som er definert på vitnemål «*er kun*

å assistere». Dette ble imidlertid kraftig underkommunisert i ansettelsesintervjuet og lagmannsretten la også til grunn at «*arbeidsgiver feilaktig la til grunn at ankende part hadde mer klinisk praksis fra studiet i Polen enn det som viste seg å være tilfellet*».

Det faktiske forhold i denne saken er at den oppsagte lisenstannlegen manglet minst et års praktisk/klinisk utdanning sammenlignet med en kandidat utdannet ved de norske odontologiske fakultetene. Konsekvensene av NTFs sterke engasjement i saken er at utenlandsstudenter med minimal klinisk erfaring skal kunne ta ordinær lønnet ansettelse i offentlige tannklinikker med et pasientgrunnlag som hovedsakelig har rettskrav på tannhelsehjelp. Dette er selvfølgelig verken faglig, ressursmessig, pasientsikkerhetsmessig, praktisk eller utdanningspolitisk mulig. Dekan Pål Barkvoll ved det odontologiske fakultet ved Universitet i Oslo avga vitneforklaring i både tingretten og lagmannsretten. Han understreket sterkt at norske myndigheter kaster *blår i øynene* på studenter som gis finansiering til å ta en ufullstendig utdanning ved kommersielt tilpassede studieopplegg hvor det ikke foreligger opplegg for den kliniske del av studiet. Basert på erfaringene fra denne saken er det vanskelig å være uenig med Barkvoll på dette punkt.

Hva nå?

Den rettskraftige dommen fra Gulating lagmannsrett er fullt ut i samsvar med elementære arbeidsrettslige regler. Rettsikkerheten for nyutdannede tannleger er selvsagt ikke truet som følge av denne avgjørelsen. Lagmannsrettens dom fastslår utelukkende at den lisenstannlegen som hadde reist søksmålet manglet den faglige dyktighet som var en forutsetning for å inneha stillingen han var ansatt i – verken mer eller min-

dre. Den norske tannlegeforening har brukt mange hundre tusener av foreningens midler til å få dette ettertrykkelige dokumentert gjennom en rettskraftig dom. Noen vil kanskje mene at både foreningens rådgivning og bruk av midler kunne vært bedre anvendt til beste for så vel det aktuelle medlem som utenlandsstudenter generelt. Etter å tapt med dunder og brak i tre rettsinstanser kunne man derfor kanskje forventet en litt større grad av selvkritikk enn det NTFs sekretariat utviser.

Saken er først og fremst en illustrasjon på en svært uheldig utdanningspolitikk og en uklok studiefinansieringsordning. Det er fullt forståelig at NTF engasjerer seg i slike saker. Det er imidlertid svært vanskelig å forstå NTFs valg av virkemidler. Dette er ikke en sak som kan løses ved bruk av domstolene og arbeidsmiljølovens stillingsvernsregler. I stedet for å rettferdiggjøre egne vurderinger og bruk av foreningens midler til å føre håpløse søksmål for domstolene burde NTF derfor heller arbeide for at man for fremtiden unngår at norske studenter gis en ufullstendig utdanning ved kommersielle utenlandske studiesteder – i hvert fall inntil det foreligger et forsvarlig og fullverdig løp for den praktisk kliniske utdanningen. Denne helt sentrale kliniske grunnutdanningen kan ikke ivaretas gjennom kollegaveiledning i ordinære tannlegestillinger i det offentlige helsevesen.

Arne Åsan
Fylkestannlege og Hordaland
fylkeskommunes partsrepresentant
Arne.Asan@hfk.no

Svein Aage Valen
Advokat(H) og prosessfullmektig for
Hordaland fylkeskommune
sva@thommessen.no